
Kosmowskiej Ireny

Dzielnice: Praga Północ

Osiedla: Szmulowizna

Atrybuty: Nazwy pamiątkowe Od polskich postaci historycznych

Rok utworzenia nazwy: 2004

Opis

Są dwie postaci o tym imieniu.

Irena Wiktorynowa Kosmowska (1856-1931) - literatka, publicystka, działaczka społeczna i oświatowa. Pochodziła z Rembieszyc położonych niedaleko Małogoszczy (dzisiejsze województwo świętokrzyskie), kształciła w Krakowie oraz Warszawie. Na przełomie lat 80-tych i 90-tych XIX w. prowadziła jeden z najpopularniejszych w Warszawie salonów literackich, później zaangażowała się w działalność filantropijną, społeczną oraz oświatową aktywnie działając m.in. w Kobięcym Kole Oświaty Ludowej. Należała do Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego. Była autorką kilkuset artykułów zamieszczonych na łamach "Bluszczu", "Tygodnika Ilustrowanego", "Kurierza Warszawskiego" czy "Świata Kobiecego". Opublikowała również kilkadziesiąt książek i broszur o tematyce społecznej, historycznej, oświatowej, krajoznawczej i geograficznej, m.in. "Polska pieśń wolności w epoce porobiorowej", "Tadeusz Czacki jako jeden z twórców szkolnictwa polskiego", "Zabytki Krakowa i nasi wielcy malarze", "Pomorze. Zarys historyczny, geograficzny, gospodarczy i społeczny". Zmarła w Warszawie.

Spoczywa:

Cmentarz Powązkowski.

Irena Kosmowska (1879-1945) nauczycielka, działaczka społeczna i polityczna, również publicystka. Była rodowitą warszawianką, córką wspomnianej wyżej Ireny. Kształciła się w Warszawie oraz Lwowie. Należała do grona organizatorów Polskiej Organizacji Wojskowej, w 1915 roku za swoją działalność została aresztowana i trzy lata spędziła w moskiewskim więzieniu na Tagance. W Tymczasowym Rządzie Ludowym Republiki Polskiej Ignacego Daszyńskiego pełniła obowiązki wiceministra propagandy. Z ramienia PSL była posłem na Sejm Ustawodawczy oraz I i II Kadencji w dwudziestolecie międzywojennym. W Warszawie stworzyła Instytut Oświaty i Kultury im. Stanisława Staszica. Po wydarzeniach maja 1926 roku znalazła się w szeregach opozycji, ostro sprzeciwiając się stanowisku marszałka Józefa Piłsudskiego. Po aresztowaniu przywódców Centrolewu w Brześciu w 1930 roku sama została aresztowana, gdyż na wiecu w Lublinie publicznie zmanifestowała swoją postawę (pół roku spędziła wówczas w więzieniu). Podczas okupacji hitlerowskiej działała w podziemnych strukturach ruchu ludowego, za co w 1942 roku została

aresztowana przez gestapo i uwięziona na Pawiaku a później wywieziona do Berlina, gdzie zmarła w szpitalu z wycieńczenia po bombardowaniu miasta.

Spoczywa:

Cmentarz Wojskowy na Powązkach, kwatera 25 A, rząd TUJE (Aleja Zasłużonych), miejsce 8, dokąd jej prochy sprowadzono 20 I 1964 roku.

Upamiętnienia:

ul. Nowogrodzka 42 - frontowej ścianie domu, w którym mieszkała - tablica z brązu (odsłonięcie - 21 I 1961).

Od 05.05.1960 roku do 31.08.2004 roku jej imię nosiła obecna ulica Heleny Rzeszotarskiej. Tego dnia została patronką fragmentu ul. Wiosennej.

Ciekawostki

Stan obecny:

Data nadania nazwy: 2004.08.31. Wcześniej był to fragment ul. Wiosennej.
